

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

1 Août 1931

İCTİHÂD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 326

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye
için: 2 1,2, Âla kâğıdlısı
5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

1 Ağustos 1931

Gençlere Enerji dersleri :**İnsanları seviniz, dost kazanınız !**

Nefse hürmetden sonra başkalarına hürmet vacibesi gelir . İnsanlar yalnız yaşayamazlar . Cem'iyyetle yaşarlar . Başkalarıyla yaşaya bilmek için onların sevgisini kazanmak, ve bu sevgiyi kazanmak için de evvelâ başkalarını sevmek lâzımdır . Muvaffakiyyet esasen sizin kendinize verdiğinizden ziyade başkalarının size verdiği şeyler değildir ?

Sevilmeyen bir insan hayatda çok ilerleyemez . Muvaffakiyyetin yarısı « sevmek » dir . Sevilmeyen bir insan dostsuz kılır . Vaki'a (Galilée) gibi (Wistler) gibi dahiler ya kendi arzularıyla, yahud da yaratıcı ruhlarının icabınca kendi yollarında yalnız yaşamışlarsada bu hepimizin taklid edebileceği bir iş değildir . Bizler dostluğun pek büyük olan te'sirini takdir etmeğe mecburuz .

Bir kerre kendinize şu su'ali sorunuz ? « benim on dostum varmı » ? eğer vereceğiniz cevap « khayir » ise, velev muvaffakiyyet yolunda biraz terakki etmiş dahi olsanız (hayatın zevkı) caddesinde ilerliyemeyeceğiniz muhakkaktır . Dostluk muvaffakiyyeti kolaylaştırır ve (hayatın zevkini) kat'ileştirir . Bunlar âli mekteplerde, kurslarda öğrenilmez . Bunları bize ne ticaret odaları, ne de komsiyonlar öğretmez . Halbuki bu bahs ticaretde dahi paradan ve beceriklilik hassasından mühimdir .

Bir insanın muvaffakiyyetinin hakiki ölçüsü cenâze merasimine iştirâk eden , arkasından samimi ağlayan dostlarının 'adedidir .

Dostluk insanlık kadar yaşlıdır . İkiisi birlikde doğmuşlardır . Hep beraber yaşarlar . Dostluk bütün kuvvetlerin üstünde yaşar ve çok def'a en büyük bir maddî kuvvetin yapamadığını yapar .

Hepimizin endişesi, dostlarımızı etrafımızdan kaçıran hallerden sakınmak olmalıdır .

Her mükemmel insan için en büyük tehlike kendinden az mükemmel olanları hakir gör-

mekdir . Her kuvvetli insan için en büyük tehlike kendinden za'iflere kaşı khaşin olmaktır . 'Âlim görünmek için genc insanların çoğu garazkârane tenkid hastalığına musabdırlar . Bu gibilerden her gün ortaya birçok tenkidler koyarlar . Bu hal on dört yaşındaki çocuklar için inkişaf devresinin tabi'i bir neticesidir . Fakat başkaları için bir i'tiyad haline gelmesi yanlıdır . Bu gibilerin idrakleri on dört yaşında kilerinki kadar kalır . Dünyanın bed baht adamı , gırazla meşbu' bir ruhla oturub hemcinslerini istihkar eden kimsedir . Böylelerinin tenkidleri belki bir çok kerreler başkalarının zevkine gider . Onları kahkahalarla güldürür ; böyleleri belki meşhur bir gazete makalecisi olur . Hattâ belki baş vekil bile olur . Fakat böyle bir ahlâk velev muvaffakiyyetle tetevvüc etse bile , taklide şayan değildir .

Kelbiyun felsefesine mensub olanlar başkalarının hatalarından haz alırlar . Ve bu hataları tashihe çalışmaz belki artmasını isterler . Bir kuvvetli mevki'inden düşerse memnun olur , bir za'if kimse kuvvetli bir makama geçerse sevinir, alkışlarlar . Gürültü ve rezalet bunların gıdasıdır . Bir hadise ne kadar kıymetsiz olursa olsun güler : « Ben size söylememişmi idim » derler . Bir kimsede bir şeytan kalbi olur ve bir kimse ruhan insanlık seviyyesinden aşağıda bulunursa, böyle bir kimseye Cynique ya'ni kelbiyondan deriz . Bu ruhda insanları her meslekde buluruz . San'atda, dramda, edebiyatda, gazetecilikde, böyle kimselerin yeri nâdiren birinci derecededir . Ka'ideten bunlar hep alçak mevki'lerde kalırlar .

« Cynique » e en yakın olanlar mura'ilerdir ve mütebasbıslardır . Ma'amafih bunlar ötekilere nisbetle daha az zeki olduklarından fenalıkları da deha azdır . İnsanları eşyadan aşağıda görürler . Bunlar sınıf , derece ve rütbe ve şeret gibi skseriyyetle tesadüfle ve nadiren sa'y ile

te'min edilen şeyleri insanlığa tercih ederler.

Bunlardan sonra köpeklerin kedilerden nefret ettiği gibi insanlardan nefret eden münzeviler gelir. Fakat bunlar pek azdırlar. Daha sonra kadınlardan kaçan erkekler, ve erkeklere nefretle bakan kadınlar zümresi olduğu gibi çocuk istemeyen erkekler ve kadınlar da vardır. Bu gibilerde beşeriyet için faydasızdırlar.

Çok zararlı bir Typ de mücrimler ve başkalarına ağır fa'izle para verenlerdir. Bunlar hemcinslerini yağma ederler, tahrib ederler. Bunlar hakiki insan değillerdir. Bunlar insan şeklinde canavardırlar. Bunlar başka insanları düşürmek için tuzaklar kurarlar. Bunlar çalarlar. Bunlar öldürürler. Bunlar için (muvaffakiyyet) ve (hayatın zevki) mefhumları, başkalarını imha etmektir.

Daha sonra insanları harbe götüren insanlar gelir.

Bütün bu saydığımız tiplerin karşısına, biz insani, iyi kalbli, yardım edici, güler yüzlü, açık yürekli, evvelâ kendisini sonrada başkalarını seven ve düşünen hakiki insanı oturtacağız. Bunların aramızdaki mevki'leri ne olursa olsun ya'ni ister büyük, isterse küçük, ister fakir, isterse zengin, isterse 'alim, isterse cahil olsunlar bunlar dünyanın zineti, hayatın tuzdılar.

İnsanlığı, bilhassa insanlığı takdir etmedikden sonra başka şeyleri ne yapayım?. Bir insan kitab; çiçek, musiki, san'at, at, köpek ve kedileri seve bilir. Fakat Bunların hiç biri kıymet noktasından bir dakika bile insanla mukayese edilemez. Hemcinsini, a'ilesini, dostlarını, iş arkadaşlarını takdir etmeyen, evmeyen bir kimsenin atları, köpekleri, çiçekleri sevmesi kabil değildir. Kabil olsa bile doğru değildir. Makbul değildir. Eşyanın her birinin 'indimizde bir kıymeti vardır. bir yeri vardır. Fakat hepsinin yeri insaninkinden aşağıdadır. Eşya ister maddi ister ma'nevî olsun, reşm veya felsefe olsun, hiç bir zaman insanın üstüne geçirilmemelidir! İnsanlar göründüklerinden daha eyidirler. Onlar sevimlye, ihtimam ve i'tinaya lâyıkdırlar.

İnsanlara inanınız! dostlarınıza i'timad ediniz. bir diğer bahsde söylediğim gibi. tecrübe

Dr. Musa Kâzım B. E.

edilmiş dostlarınızın birinci hatalarını, onlardan derhal uzaklaşmak için kâfi görmeyiniz. Tecrübe ediniz. Onlarda sizi aldatmak keyfiyeti i'tiyad haline gelirse ancak o zaman ayrılınız. Uzun seneler namuslu kalan bir dostın kasden khiyanet yapması imkânsızdır. Yaparsa muvakkat ve ânî bir marazi halet neticesidir. Bir arkadaş, uzun zaman mukadderatı birbirine bağlanmış bir dostu hasta zamanında terk etmek sasıl ca'iz değilse böyle ânî bir buhran neticesi yapılmış bir cürmü de onu brakmak için kâfi sebeb 'ad etmemek muktazidir. Dost kazanmak güçdür.

İnsanlar her şey'e nisbetle daha mühimdirler. siyasiler bunu bilirler. Bunu gazetecilerde bilirler. Mahdud bir muhit, dar bir da'ireyi kâfi görmek ve başka her şey'e karşı düşmen kalmak doğru değildir. Çekingen iseniz çekingenliğinize galebe etmeğe çalışmâlısınız. Yabancılardan ürkerseniz mahv olduğunuz gündür.

Siz insanları sevmelisiniz. Onların 'unvan:

larını değil, onların zekalarını ve servetlerini de değil. Siz insanları bir bahçıvanın çiçekleri dediği gibi sevmelisiniz. (Sa'di)yi niçin severiz! bütün insanlara eserlerinde 'aynı muhabbeti göstermiş olduğu için değilmi? İngilizler şa'ir (Burns)ı niçin severler? Çünkü o insanın insan olduğunu insanın mahlukatın en kıymetlisi olduğunu terennüm etmiştir. Filozofları, şa'irleri brakalım, dinlerde bize bunu telkin etmezmi? Ben yarım 'asırlık ömrüm müdde -

tinde her dereceden binlerce insan tanırım; Sukak süpürücüden kralına kadar her seviye ve her mevki'den. Bunların içinde heman ekserisi insanlığı sever, insanlık 'aşkını teğanni ederdi. Bu kabil insanlar bütün insanların fevkindedirler. Bunlar her türlü servetin rütbe ve derecenin fevkindedirler. Bunlar muvaffakiyyetin ve hayat zevkinin mücessem timsalidirler.

Gasson - Mübahat

Dünyanın başlıca Devletlerinin vaz'ıyyeti hazıraları

Asiyanın vaz'ıyyeti

Asiya, Avrupayı alt üst eden müşkilatdan daha büyük müşkilatın kurbanıdır. Te'sisatının kadimliğine rağmen, belki de bu son derecede eskilik sebebiyle Çin, bir çok seneden beri kendisini mahv etmekle tehdit eden dahilî harblerin kurbanıdır.

Bütün fırkalara 'am olan ecnebi husumetinden başka ruhlar

ve temayulleri birleştirmesine a'id hiç yeni bir Principe henüz mu'azzam imparatorluk içinde zuhur etmiş değildir.

***

Japonyanın vaz'ıyyeti

Asiya 'aleminde japnyanın oynayacağı rol henüz şüphelidir. Bilhassa Uzak Şarkdadır ki nüfus mes'elesi korkunç olmuştur. Bundan evvelki bir eserde hatırlattım ki dünyanın bir ucunda nüfus fazlalığı, ister istemez yeni harbleri intac edecektir. Sekenesi fazla olan japon-

ya her sene nüfusunun bir milyon arttığını görüyor ve bunları nasıl i'âşe edeceğini bilmiyor. Vaktile te'emmül ettiği veçh ile bu fazla'î nüfusu Muttehide'i Amerika üzerine dökmesi

şimdi gayri mümkündür, Muttehide'i Amerika, Avrupa Harbi sayesinde bütün istilalara karşı kendisini masun bulunduracak bir donanma ve ordu teşkil etmiştir. Çinde de nüfus pek mütekâsif olduğundan ve fazla nüfus alamayaca-

DİLMESTİ'İ MEVLANA

« باده در جوش کدای جوش ماست
چرخ در گردش اسیر خوش ماست
باده از ماست شدنی ما ازو
عالم از ماست شدنی ما ازو . »
مثنوی - مولانا

Ezeliyi, Ebediyi dinledik bir nağmede,
Bu fusunla mahlukuna haliki peyvest etdik;
Bizden sonra yaratıldı yaratınanın neş'esi:
Bade bizi mest etmedi, biz badeyi mest etdik.

AB. DJ.

ğından, muhtemeldir ki Japonya cehdlerini Manchourie tarafına tevcih edecektir.

Rus mumana'ati burada az korkunc olacaktır. Çünkü japonyanın medeniyyeti ve şevketi 'askeriyyesi Rusyanın medeniyyet ve şevketi 'askeriyyesine çok fa'ık olmuştur.

***

Cenubi Amerika Latin cümhuriyetlerinin vaz'ıyyeti

Şimdi tarihi hayli eski bir eserde [1] gös-

[1] Ruhul Akvam.